

Βρυξέλλες, 24 Απριλίου 2019
(OR. en)

7976/19

Διοργανικός φάκελος:
2018/0127(NLE)

EDUC 182
JEUN 46
SOC 255

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
αριθ. προηγ. εγγρ.:	6465/19
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	9246/18 + ADD 1 - COM(2018) 271 final
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας - Έγκριση

Η Επιτροπή Παιδείας εξέτασε την ανωτέρω πρόταση σύστασης του Συμβουλίου με σκοπό την έγκρισή της κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» στις 22 - 23 Μαΐου 2019. Όλες οι αντιπροσωπίες συμφωνούν πλέον ως προς το κείμενο.

Καλείται, συνεπώς, η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων να διαβιβάσει το κείμενο στο Συμβούλιο προς έγκριση και εν συνεχεία προς δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 165,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων¹ ορίζει στην 11η αρχή του ότι όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Η αρχή αυτή συνάδει με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης² όπου η εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως δικαίωμα, με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού καθώς και με τον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης 4.2 των Ηνωμένων Εθνών όπου προβλέπεται ότι όλα τα κορίτσια και αγόρια θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική βρεφονηπιακή ανάπτυξη, φροντίδα και προσχολική εκπαίδευση έως το 2030.

¹ Έγγρ. 13129/17.

² ΕΕ C 326 της 26.10.2012, σ. 391.

- (2) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Ισχυροποίηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας μέσω της εκπαίδευσης και του πολιτισμού»³, περιγράφει το όραμα ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης, αναγνωρίζοντας τον ρόλο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στη διαμόρφωση σταθερής βάσης για τη μάθηση στο σχολείο και καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου για την ανάπτυξη των σχολείων και την άριστη διδασκαλία⁴ και στην πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης⁵ τονίστηκε εκ νέου ο καθοριστικός ρόλος τον οποίον μπορεί να διαδραματίσει η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στην προώθηση της μάθησης για όλα τα παιδιά, της ευημερίας τους και της ανάπτυξής τους.
- (3) Τόσο οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής όσο και οι ερευνητές αναγνωρίζουν ότι η προσχολική ηλικία⁶ είναι εκείνη κατά την οποία τα παιδιά δημιουργούν τα θεμέλια και την ικανότητα να μαθαίνουν καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Η μάθηση είναι μια σταδιακή διαδικασία· η οικοδόμηση ισχυρών θεμελίων στην προσχολική ηλικία αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη ικανοτήτων υψηλότερου επιπέδου και για την εκπαιδευτική επιτυχία, ενώ ταυτόχρονα συνιστά βασικό στοιχείο για την υγεία και την ευημερία των παιδιών. Επομένως, η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα πρέπει να θεωρείται το θεμέλιο των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής αλληλουχίας.
- (4) Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα είναι ωφέλιμη για όλα τα παιδιά, και ιδίως για τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση. Προλαμβάνει τη δημιουργία κενών σε βασικές δεξιότητες και, συνεπώς, αποτελεί βασικό εργαλείο για την καταπολέμηση των ανισοτήτων και της εκπαιδευτικής ένδειας. Η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας πρέπει να αποτελέσει μέρος μιας ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων πολιτικής για τα δικαιώματα των παιδιών, με στόχο να βελτιωθούν τα αποτελέσματα για τα παιδιά και να διαρραγεί ο διαγενεακός κύκλος της μειονεξίας. Επομένως, η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών συμβάλλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων που αναλήφθηκαν στο πλαίσιο της σύστασης της Επιτροπής με τίτλο «Επένδυση στα παιδιά: Σπάζοντας τον κύκλο της μειονεξίας»⁷ και της σύστασης του Συμβουλίου του 2013 για αποτελεσματικά μέτρα ένταξης των Ρομά στα κράτη μέλη⁸.

³ COM(2017) 673 final.

⁴ EE C421 της 8.12.2017, σ.2.

⁵ EE C189 της 4.6.2018, σ.1.

⁶ Ο ορισμός της προσχολικής ηλικίας είναι συνήθως από τη γέννηση έως την ηλικία των 6 ετών και αντιστοιχεί στο εκπαιδευτικό επίπεδο ISCED 0.

⁷ EE L59 της 2.3.2013, σ.5.

⁸ EE C378 της 24.12.2013, σ.1.

- (5) Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχει πολλαπλά οφέλη⁹ τόσο για τα άτομα όσο και για την κοινωνία συνολικά, από τη βελτίωση των εκπαιδευτικών επιδόσεων και των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας έως τη μείωση των κοινωνικών και εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, την ενίσχυση της συνοχής και την εξάλειψη των αποκλεισμών στις κοινωνίες. Τα παιδιά που έχουν λάβει προσχολική εκπαίδευση για περισσότερο από ένα έτος σημείωσαν υψηλότερες επιδόσεις στη γλώσσα και στα μαθηματικά στις έρευνες PIRLS¹⁰ και PISA¹¹. Η συμμετοχή σε ποιοτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έχει επίσης αποδειχθεί ότι αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου¹².
- (6) Η εκπαίδευση και φροντίδα από τα πρώτα κιόλας στάδια διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στο να μάθει κανείς να συμβιώνει σε ανομοιογενείς κοινωνίες. Αυτές οι υπηρεσίες μπορούν να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή και την εξάλειψη των αποκλεισμών με διάφορους τρόπους. Μπορούν να χρησιμεύσουν ως τόποι συνάντησης για οικογένειες. Μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών, τόσο στη γλώσσα στην οποία παρέχεται η υπηρεσία όσο και στην πρώτη γλώσσα¹³. Μέσω της κοινωνικο-συναισθηματικής μάθησης, οι εμπειρίες της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά να μάθουν πώς να δείχνουν ενσυναίσθηση, καθώς και να μάθουν για τα δικαιώματά τους, για την ισότητα, την ανεκτικότητα και τη διαφορετικότητα.
- (7) Η απόδοση της επένδυσης στις πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης είναι η υψηλότερη μεταξύ όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, ιδίως δε για τα παιδιά που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση¹⁴. Οι δαπάνες για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αποτελούν έγκαιρη επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο με υψηλή απόδοση.

⁹ Οφέλη της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και προϋποθέσεις για την απόκτησή τους, Έκθεση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Εμπειρογνομόνων στα Οικονομικά της Εκπαίδευσης (EENEE).

¹⁰ The Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) (Διεθνής έρευνα για την ικανότητα ανάγνωσης).

¹¹ Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA), ΟΟΣΑ (2016), Η εκπαίδευση με μια ματιά.

¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Study on the effective use of early childhood education and care in preventing early school leaving (Μελέτη για την αποτελεσματική αξιοποίηση της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου).

¹³ Πρώτη γλώσσα: γλωσσική ποικιλία (ή γλωσσικές ποικιλίες) που αποκτάται και χρησιμοποιείται στην προσχολική ηλικία (περίπου πριν από την ηλικία των δύο ή τριών ετών) στην οποία αποκτήθηκε για πρώτη φορά η ανθρώπινη γλωσσική ικανότητα. Ο όρος αυτός προτιμάται έναντι του όρου «μητρική γλώσσα», ο οποίο συχνά είναι ανακριβής, καθώς η πρώτη γλώσσα δεν είναι απαραίτητα εκείνη της μητέρας και μόνο.

¹⁴ The Economics of Human Development and Social Mobility. *Annual Reviews of Economics*, 6, 689-733.

- (8) Η διαθεσιμότητα, η προσβασιμότητα και η οικονομική προσιτότητα υποδομών παιδικής φροντίδας υψηλής ποιότητας αποτελούν, επιπροσθέτως, βασικούς παράγοντες που παρέχουν σε γυναίκες –αλλά και σε άνδρες– με ευθύνες φροντίδας τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας, όπως αναγνωρίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002, από το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων¹⁵ και από την ανακοίνωση της Επιτροπής για την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, η οποία εκδόθηκε στις 26 Απριλίου 2017¹⁶. Η απασχόληση των γυναικών συμβάλλει άμεσα στη βελτίωση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού και στην οικονομική ανάπτυξη.
- (9) Η επένδυση στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα αποτελεί καλή επένδυση μόνον εάν οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι υψηλής ποιότητας, προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς. Τα στοιχεία δείχνουν ότι μόνον οι υψηλής ποιότητας υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αποφέρουν οφέλη· οι υπηρεσίες χαμηλής ποιότητας έχουν σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά και στην κοινωνία συνολικά¹⁷. Τα μέτρα πολιτικής και οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στα θέματα ποιότητας.
- (10) Συνολικά, τα κράτη μέλη δαπανούν πολύ λιγότερα χρήματα για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα σε σύγκριση με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Όπως φαίνεται στην έκθεση αξιολόγησης της προόδου ως προς τους στόχους της Βαρκελώνης¹⁸, επί του παρόντος δεν υπάρχουν αρκετές διαθέσιμες θέσεις στις υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ενώ η ζήτηση υπερβαίνει την προσφορά σε όλες σχεδόν τις χώρες. Η έλλειψη διαθεσιμότητας, προσβασιμότητας και οικονομικής προσιτότητας έχει αποδειχθεί ότι αποτελεί ένα από τα κύρια εμπόδια για τη χρήση αυτών των υπηρεσιών¹⁹.
- (11) Στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2017, σχετικά με ένα νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων για την Ευρώπη²⁰, τα κράτη μέλη καλούνται να βελτιώσουν την ποιότητα της προσχολικής εκπαίδευσης και αγωγής και να διευρύνουν την πρόσβαση σε αυτή, και να καλύψουν την απουσία επαρκών υποδομών προσφέροντας ποιοτική και προσιτή παιδική μέριμνα για όλα τα επίπεδα εισοδήματος, όπως και να εξετάσουν τη δυνατότητα δωρεάν πρόσβασης για τις οικογένειες που ζουν σε συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

¹⁵ EE C155 της 25.5.2011, σ.10.

¹⁶ COM(2017) 252 final.

¹⁷ A Review of Research on the Effects of Early Childhood Education and Care on Child Development. Έκθεση του σχεδίου CARE (2015).

¹⁸ COM(2018) 273 final.

¹⁹ ΟΟΣΑ (2017), Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care· Eurofound (2015), Προσχολική φροντίδα: Προσβασιμότητα και ποιότητα των υπηρεσιών.

²⁰ P8_TA(2017)0360.

- (12) Οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας πρέπει να θέτουν στο επίκεντρο το παιδί· τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα σε περιβάλλοντα τα οποία βασίζονται στη συμμετοχή των παιδιών και στο ενδιαφέρον τους για μάθηση. Η οργάνωση, η επιλογή των δραστηριοτήτων και τα αντικείμενα μάθησης συχνά αποτελούν αντικείμενο επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και των παιδιών. Οι υπηρεσίες θα πρέπει να προσφέρουν ένα ασφαλές περιβάλλον με στοργή και φροντίδα και να παρέχουν έναν κοινωνικό, πολιτισμικό και φυσικό χώρο με μεγάλο εύρος δυνατοτήτων όπου τα παιδιά μπορούν να αναπτύξουν το δυναμικό τους. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες σχεδιάζονται καλύτερα όταν βασίζονται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι η εκπαίδευση και η φροντίδα είναι αδιαχώριστα στοιχεία. Αυτό θα πρέπει να βασίζεται στην αντίληψη ότι η παιδική ηλικία αποτελεί αξία από μόνη της και ότι τα παιδιά δεν θα πρέπει μόνο να προετοιμάζονται για το σχολείο και την ενηλικίωση, αλλά και να υποστηρίζονται και να εκτιμώνται τα πρώτα χρόνια της ζωής τους.
- (13) Στο πλαίσιο που ορίζεται από τους εθνικούς, περιφερειακούς ή τοπικούς κανονισμούς, οι οικογένειες θα πρέπει να συμμετέχουν σε όλες τις πτυχές της εκπαίδευσης και της φροντίδας για τα παιδιά τους. Η οικογένεια είναι το πρώτο και σημαντικότερο μέρος όπου τα παιδιά μεγαλώνουν και εξελίσσονται, ενώ οι γονείς και οι κηδεμόνες είναι υπεύθυνοι για την ευημερία, την υγεία και την ανάπτυξη κάθε παιδιού. Οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αποτελούν ιδανική ευκαιρία για τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, καθώς οδηγούν σε μια πρώτη προσωπική επαφή με τους γονείς. Στους γονείς που αντιμετωπίζουν προβλήματα θα μπορούσαν να παρέχονται εξατομικευμένες συμβουλευτικές υπηρεσίες στο πλαίσιο κατ' οίκον επισκέψεων. Προκειμένου να γίνει πραγματικότητα η συμμετοχή τους, οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας θα πρέπει να σχεδιάζονται σε συνεργασία με τις οικογένειες και να βασίζονται στην εμπιστοσύνη και στον αμοιβαίο σεβασμό²¹.
- (14) Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό εργαλείο για την επίτευξη εκπαιδευτικής ισότητας για τα παιδιά σε μειονεκτική κατάσταση, όπως παιδιά από οικογένειες μεταναστών ή μειονοτικές ομάδες (για παράδειγμα, Ρομά) και παιδιά πρόσφυγες, παιδιά με ειδικές ανάγκες συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, παιδιά υπό εναλλακτική φροντίδα και παιδιά του δρόμου, παιδιά φυλακισμένων γονέων, καθώς και παιδιά που ζουν σε νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, όπως οι μονογονεϊκές ή πολυμελείς οικογένειες. Τα παιδιά πρόσφυγες, λόγω της ευάλωτης θέσης τους, χρειάζονται ενισχυμένη υποστήριξη. Η φτώχεια, οι παράγοντες σωματικού και συναισθηματικού στρες, οι τραυματικές εμπειρίες και οι ελλειπείς γλωσσικές δεξιότητες μπορούν να παρεμποδίσουν τις μελλοντικές εκπαιδευτικές προοπτικές τους και την επιτυχή ένταξή τους σε μια νέα κοινωνία. Η συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορεί να συμβάλει στον μετριασμό αυτών των παραγόντων κινδύνου.

²¹ Έγγραφο προσανατολισμού του δικτύου «Παιδιά στην Ευρώπη» (2008), Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση των υπηρεσιών για παιδιά προσχολικής ηλικίας (Young children and their services: developing a European approach).

- (15) Η παροχή προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας χωρίς αποκλεισμούς μπορεί να συμβάλει στην υλοποίηση των δεσμεύσεων τις οποίες έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού και της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, τις οποίες έχουν υπογράψει όλα τα κράτη μέλη.
- (16) Η δημοσίευση μιας πρότασης το 2014 για τις βασικές αρχές ενός πλαισίου ποιότητας²² αποτέλεσε την πρώτη δήλωση Ευρωπαίων εμπειρογνομόνων από 25 χώρες σχετικά με την ποιότητα στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Οι δηλώσεις βασίζονται σε πέντε διαστάσεις: πρόσβαση· προσωπικό· πρόγραμμα σπουδών· παρακολούθηση και αξιολόγηση· και διακυβέρνηση και χρηματοδότηση. Συνολικά διατυπώνονται δέκα δηλώσεις για την ενίσχυση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Αυτό το έγγραφο κοινοποιήθηκε σε πολλές χώρες από τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς που μετέχουν στην παρέμβαση πολιτικής, στην έρευνα και σε πρωτοβουλίες κατάρτισης. Σε αυτές τις χώρες, το προσχέδιο του πλαισίου λειτούργησε ως ισχυρός καταλύτης αλλαγής, συμβάλλοντας σε διαδικασίες διαβούλευσης για θέματα πολιτικής βάσει των οποίων διατηρήθηκαν οι υφιστάμενες πορείες μεταρρύθμισης.
- (17) Και οι πέντε διαστάσεις του πλαισίου ποιότητας είναι ουσιώδεις για την εξασφάλιση υπηρεσιών υψηλής ποιότητας. Ειδικότερα το έργο των επαγγελματιών στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας έχει μακροχρόνιο αντίκτυπο στη ζωή των παιδιών. Ωστόσο, σε πολλές χώρες το επάγγελμα αυτό έχει σχετικά μικρή προβολή και χαμηλό κύρος²³.
- (18) Για την εκπλήρωση του επαγγελματικού τους ρόλου όσον αφορά την υποστήριξη των παιδιών και των οικογενειών τους, το προσωπικό στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας απαιτείται να διαθέτει σύνθετες γνωστικές δεξιότητες και ικανότητες, καθώς και βαθιά κατανόηση της ανάπτυξης των παιδιών και γνώσεις για την προσχολική παιδαγωγική. Η επαγγελματοποίηση του προσωπικού είναι ουσιώδους σημασίας, καθώς τα υψηλότερα επίπεδα προετοιμασίας συσχετίζονται θετικά με υπηρεσίες καλύτερης ποιότητας, αλληλεπιδράσεις προσωπικού-παιδιών υψηλότερης ποιότητας και, συνεπώς, καλύτερα αναπτυξιακά αποτελέσματα για τα παιδιά²⁴.

²² Πρόταση για τις βασικές αρχές ενός ποιοτικού πλαισίου για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (2014), Έκθεση της ομάδας εργασίας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

²³ Έκθεση του Eurofound (2015), Προσχολική φροντίδα: συνθήκες εργασίας, κατάρτιση και ποιότητα υπηρεσιών - Μια συστηματική επισκόπηση.

²⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2011), CoRe: Απαιτήσεις ικανοτήτων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (Competence Requirements in Early Childhood Education and Care).

- (19) Πολλοί πάροχοι υπηρεσιών συνεργάζονται με βοηθούς, των οποίων ο κύριος ρόλος συνίσταται στην παροχή υποστήριξης στους εκπαιδευτικούς που εργάζονται άμεσα με παιδιά και οικογένειες. Συνήθως διαθέτουν λιγότερα επαγγελματικά προσόντα από τους εκπαιδευτικούς, ενώ σε πολλές χώρες δεν υπάρχουν απαιτήσεις προσόντων για τη θέση του βοηθού. Επομένως, η επαγγελματοποίηση του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των βοηθών, είναι απαραίτητη²⁵. Η συνεχής επαγγελματική εξέλιξη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της βελτίωσης των ικανοτήτων των βοηθών.
- (20) Το πλαίσιο ποιότητας ή ισοδύναμο έγγραφο μπορεί να αποτελέσει αποτελεσματικό στοιχείο ορθής διακυβέρνησης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Σύμφωνα με τη γνώμη των εμπειρογνομόνων και μια πρόσφατη επισκόπηση πολιτικής²⁶, οι χώρες που αναπτύσσουν και εφαρμόζουν πλαίσια ποιότητας ακολουθούν πιο ολοκληρωμένες και συνεπείς προσεγγίσεις όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις. Είναι σημαντικό τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι επαγγελματίες να συμμετέχουν στον σχεδιασμό και να νιώθουν υπεύθυνοι για το πλαίσιο ποιότητας.
- (21) Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει κριτήρια αναφοράς και στόχους όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών στην προσχολική ηλικία και φροντίδα. Το 2002 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης θέσπισε στόχους²⁷ για την παροχή επίσημης βρεφονηπιακής μέριμνας για το 90 % τουλάχιστον των παιδιών μεταξύ της ηλικίας των τριών ετών και της ηλικίας υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης στην Ένωση και για το 33 % τουλάχιστον των παιδιών ηλικίας κάτω των τριών ετών έως το 2010. Αυτοί οι στόχοι επιβεβαιώθηκαν εκ νέου στο Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Ισότητα των Φύλων 2011-2020. Η ανάλυση της προόδου που επιτυγχάνεται ως προς τα εν λόγω κριτήρια αναφοράς περιγράφεται λεπτομερώς στην έκθεση της Επιτροπής για τους στόχους της Βαρκελώνης²⁸. Το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης²⁹ έχει θέσει ένα κριτήριο αναφοράς της τάξης του 95 % όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών ηλικίας από τεσσάρων ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

²⁵ Professionalisation of Childcare Assistants in Early Childhood Education and Care (ECEC): Pathways towards Qualification, έκθεση (2016) του δικτύου NESET II.

²⁶ The current state of national ECEC quality frameworks, or equivalent strategic policy documents, governing ECEC quality in EU Member States, έκθεση 4/2017 του δικτύου NESET II.

²⁷ SN 100/1/02 REV 1.

²⁸ COM(2018) 273 final.

²⁹ EE C417 της 15.12.2015, σ.25.

- (22) Τα κράτη μέλη έχουν σημειώσει ικανοποιητική συνολική πρόοδο τα τελευταία χρόνια όσον αφορά τη βελτίωση της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Το κριτήριο αναφοράς του στρατηγικού πλαισίου «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020» και ο στόχος της Βαρκελώνης για παιδιά ηλικίας κάτω των 3 ετών έχουν επιτευχθεί. Ο στόχος της Βαρκελώνης για παιδιά από την ηλικία των 3 ετών μέχρι την ηλικία υποχρεωτικής σχολικής φοίτησης δεν έχει επιτευχθεί ακόμη, παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί από το 2011. Το 2016 το 86,3% των παιδιών της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας έλαβε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Ωστόσο, αυτοί οι μέσοι όροι κρύβουν σημαντικές διαφορές μεταξύ κρατών μελών, περιφερειών και κοινωνικών ομάδων³⁰. Χρειάζονται περαιτέρω προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας από την ηλικία που το ζητούν οι γονείς. Συγκεκριμένα, απαιτούνται ειδικά μέτρα για να αυξηθεί η πρόσβαση των παιδιών που βρίσκονται σε μειονεκτική κατάσταση³¹.
- (23) Η παρούσα σύσταση επιδιώκει να εδραιώσει μια κοινή αντίληψη της έννοιας της ποιότητας στο σύστημα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Παρουσιάζει πιθανές δράσεις τις οποίες μπορούν να εξετάσουν οι κυβερνήσεις, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες τους. Η παρούσα σύσταση απευθύνεται επίσης σε γονείς, ιδρύματα και οργανώσεις, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και σε ερευνητές που επιδιώκουν τη βελτίωση του κλάδου.
- (24) Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, όπως νοείται στην παρούσα σύσταση³², θα πρέπει να θεωρείται ότι αναφέρεται σε οποιοδήποτε ρυθμιζόμενο σύστημα το οποίο παρέχει εκπαίδευση και φροντίδα για τα παιδιά, από τη γέννησή τους έως την ηλικία υποχρεωτικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης – ανεξάρτητα από το περιβάλλον, τη χρηματοδότηση, το ωράριο λειτουργίας ή το περιεχόμενο του προγράμματος – και περιλαμβάνει την παροχή ημερήσιας φροντίδας σε ειδικά κέντρα ή σε οικογενειακό περιβάλλον· την παροχή ιδιωτικά και δημόσια χρηματοδοτούμενης αγωγής· την παροχή προσχολικής και νηπιακής αγωγής.
- (25) Η παρούσα σύσταση σέβεται πλήρως τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

³⁰ COM(2018) 273 final.

³¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017), Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

³² ISCED 0.1 και ISCED 0.2.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Σύμφωνα με την εθνική και την ευρωπαϊκή νομοθεσία, τους διαθέσιμους πόρους και τις εθνικές περιστάσεις, και σε στενή συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη:

1. Να βελτιώσουν την πρόσβαση σε συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, σύμφωνα με τις δηλώσεις που παρατίθενται στο «Πλαίσιο ποιότητας για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα» το οποίο παρουσιάζεται στο παράρτημα της παρούσας σύστασης και σύμφωνα με την 11η αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.
2. Να καταβάλουν προσπάθειες ώστε να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας είναι προσβάσιμες, οικονομικά προσιτές και χωρίς αποκλεισμούς. Θα μπορούσαν να εξεταστούν οι ακόλουθες δυνατότητες:
 - α) στήριξη της ανάπτυξης των παιδιών με συνεπή τρόπο, ξεκινώντας το νωρίτερο δυνατό τη χρήση υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας·
 - β) ανάλυση της προσφοράς και ζήτησης από οικογένειες, προκειμένου να προσαρμόζεται καλύτερα η προσφορά υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στις ανάγκες τους, με σεβασμό στις επιλογές των γονέων·
 - γ) ανάλυση και εξέταση των εμποδίων που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι οικογένειες κατά την πρόσβαση και τη χρήση υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, όπως το κόστος, τα εμπόδια που συνδέονται με τη φτώχεια, η γεωγραφική θέση, το ανελαστικό ωράριο λειτουργίας, οι φραγμοί που συνδέονται με ανεπαρκείς προβλέψεις για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, τα πολιτισμικά και γλωσσικά εμπόδια, οι διακρίσεις, καθώς και η έλλειψη πληροφοριών·
 - δ) καθιέρωση επαφών και συνεργασίας με τις οικογένειες, και ιδίως με οικογένειες σε ευάλωτη ή μειονεκτική κατάσταση, με στόχο, αφενός, την ενημέρωσή τους για τις δυνατότητες και τα οφέλη της συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και, κατά περίπτωση, για τη διαθέσιμη στήριξη, και, αφετέρου, την ανάπτυξη εμπιστοσύνης στις υπηρεσίες και την ενθάρρυνση της συμμετοχής από μικρή ηλικία·

- ε) εξασφάλιση ότι όλες οι οικογένειες που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας έχουν πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας· ιδανικά, το δικαίωμα να υπάρχει θέση για όλους στις υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας θα πρέπει να επιδιώκεται στο κατάλληλο επίπεδο διακυβέρνησης·
 - στ) παροχή υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας χωρίς αποκλεισμούς για όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών που προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα, καθώς και των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, αποφεύγοντας τον διαχωρισμό και ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή τους, ανεξάρτητα από το εργασιακό καθεστώς των γονέων ή των φροντιστών τους·
 - ζ) υποστήριξη όλων των παιδιών στην εκμάθηση της γλώσσας διδασκαλίας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι λαμβάνεται υπόψη και γίνεται σεβαστή η πρώτη γλώσσα των παιδιών·
 - η) ενίσχυση των προληπτικών δράσεων, έγκαιρος εντοπισμός των δυσκολιών και κατάλληλες διατάξεις για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες και τις οικογένειές τους, με τη συμμετοχή όλων των σχετικών φορέων, π.χ. εκπαιδευτικές, κοινωνικές ή υγειονομικές υπηρεσίες καθώς και γονείς.
3. Να υποστηρίξουν την επαγγελματοποίηση του προσωπικού στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, συμπεριλαμβανομένων των υπευθύνων για τις υπηρεσίες αυτές. Ανάλογα με το υφιστάμενο επίπεδο επαγγελματικών προσόντων και συνθηκών εργασίας, οι επιτυχημένες προσπάθειες μπορεί να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) αναβάθμιση του κύρους των επαγγελματιών στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας με τη δημιουργία υψηλών επαγγελματικών προτύπων, την προσφορά επαγγελματικού κύρους και ελκυστικών προοπτικών σταδιοδρομίας των εκπαιδευτικών στον κλάδο της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, την προσπάθεια για πιο ισόρροπη εκπροσώπηση των δύο φύλων, καθώς και με τη δημιουργία οδών επαγγελματοποίησης για το προσωπικό με λίγα ή καθόλου προσόντα και ειδικών οδών για την απόκτηση προσόντων από τους βοηθούς·
 - β) βελτίωση της αρχικής εκπαίδευσης και της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης ώστε να λαμβάνονται πλήρως υπόψη η ευημερία και οι μαθησιακές και αναπτυξιακές ανάγκες των παιδιών, οι σχετικές κοινωνιακές εξελίξεις, η ισότητα των φύλων και η πλήρης κατανόηση των δικαιωμάτων του παιδιού·

- γ) εξασφάλιση χρόνου για το προσωπικό, για επαγγελματικές δραστηριότητες όπως προβληματισμό, σχεδιασμό, συζήτηση με γονείς και συνεργασία με άλλους επαγγελματίες και συναδέλφους·
- δ) επιδίωξη του εφοδιασμού του προσωπικού με τις κατάλληλες ικανότητες ώστε να ανταποκρίνεται στις ατομικές ανάγκες των παιδιών από διαφορετικά περιβάλλοντα και των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρίες, μέσω της προετοιμασίας του προσωπικού για τη διαχείριση ομάδων που χαρακτηρίζονται από πολυμορφία.

4. Να ενισχύσουν την ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης, ούτως ώστε να παρακολουθούν τα ενδιαφέροντα των παιδιών, να καλλιεργούν την ευεξία τους και να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες και μοναδικές δυνατότητες κάθε παιδιού, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με ειδικές ανάγκες ή σε ευάλωτη ή μειονεκτική κατάσταση. Οι προσεγγίσεις που υποστηρίζουν την ολιστική μάθηση και ανάπτυξη των παιδιών θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:

- α) διασφάλιση ισορροπίας στην παροχή κοινωνικο-συναισθηματικής και γνωστικής ανάπτυξης, με αναγνώριση της σημασίας του παιχνιδιού, της επαφής με τη φύση, του ρόλου της μουσικής, των τεχνών και της σωματικής άσκησης·
- β) προώθηση της συμμετοχής, της πρωτοβουλίας, της αυτονομίας, της επίλυσης προβλημάτων και της δημιουργικότητας και προαγωγή των μαθησιακών κλίσεων για λογική σκέψη, έρευνα και συνεργασία·
- γ) προαγωγή της ενσυναίσθησης, της συμπόνιας, του αμοιβαίου σεβασμού και της επίγνωσης σε θέματα ισότητας και πολυμορφίας·
- δ) παροχή ευκαιριών για έκθεση σε γλωσσικά ερεθίσματα από μικρή ηλικία και εκμάθηση γλωσσών μέσω δραστηριοτήτων παιχνιδιού· και
- ε) εξέταση, όπου είναι δυνατόν, ειδικά προσαρμοσμένων πολύγλωσσων προγραμμάτων προσχολικής ηλικίας, τα οποία λαμβάνουν επίσης υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των δίγλωσσων και πολύγλωσσων παιδιών·

- στ) προσφορά καθοδήγησης σε παρόχους υπηρεσιών όσον αφορά την κατάλληλη ανά ηλικία χρήση των ψηφιακών εργαλείων και των αναδυόμενων νέων τεχνολογιών·
- ζ) προώθηση της περαιτέρω ενοποίησης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στην εκπαιδευτική αλληλουχία και υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ του προσωπικού της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και του προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, των γονέων και των συμβουλευτικών υπηρεσιών για την ομαλή μετάβαση των παιδιών στο δημοτικό σχολείο·
- η) προώθηση ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς, δημοκρατικού και συμμετοχικού, που να αγκαλιάζει και να ενσωματώνει τη φωνή όλων των παιδιών.
5. Να προωθήσουν τη διαφάνεια και τη συνοχή στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας στα κατάλληλα επίπεδα, με στόχο την ανάπτυξη και την εφαρμογή πολιτικών. Οι αποτελεσματικές προσεγγίσεις θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) χρήση εργαλείων αυτοαξιολόγησης, ερωτηματολογίων και κατευθυντήριων γραμμών παρατήρησης στο πλαίσιο της διαχείρισης ποιότητας σε επίπεδο συστήματος και υπηρεσιών·
- β) χρήση κατάλληλων μεθόδων ανάλογα με την κάθε ηλικία προκειμένου να προωθείται η συμμετοχή των παιδιών και να ακούγονται οι απόψεις, οι ανησυχίες και οι ιδέες τους, καθώς και να συνεκτιμάται η οπτική των παιδιών στη διαδικασία αξιολόγησης·
- γ) εφαρμογή των υφιστάμενων εργαλείων για τη βελτίωση του ενταξιακού χαρακτήρα των υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, όπως είναι το εργαλείο αυτοαξιολόγησης περιβάλλοντος ενταξιακής προσχολικής εκπαίδευσης το οποίο αναπτύχθηκε από τον Ευρωπαϊκό Φορέα για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση.

6. Να έχουν ως στόχο τη διασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης και νομικού πλαισίου για την παροχή υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Θα μπορούσαν να εξεταστούν οι ακόλουθες δυνατότητες:
- α) αύξηση των επενδύσεων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα με ιδιαίτερη έμφαση στη διαθεσιμότητα, την ποιότητα και την οικονομική προσιτότητα, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης, κατά περίπτωση, των ευκαιριών χρηματοδότησης που προσφέρονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία·
 - β) δημιουργία και διατήρηση ειδικά προσαρμοσμένων εθνικών ή περιφερειακών πλαισίων ποιότητας·
 - γ) προώθηση της καλύτερης συνεργασίας μεταξύ υπηρεσιών ή της περαιτέρω ενοποίησης των υπηρεσιών για οικογένειες και παιδιά, πρωτίστως με κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες καθώς και με σχολεία, σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·
 - δ) ενσωμάτωση ισχυρών πολιτικών προστασίας/διαφύλαξης των παιδιών στο πλαίσιο του συστήματος προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, με στόχο την προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας·
 - ε) ανάπτυξη συστήματος το οποίο επιδιώκει τα εξής:
 - (1) ισχυρό πνεύμα διαλόγου και προβληματισμού, που προωθεί μια συνεχή διαδικασία ανάπτυξης και μάθησης μεταξύ παραγόντων σε όλα τα επίπεδα·
 - (2) υψηλής ποιότητας υποδομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και κατάλληλη γεωγραφική κατανομή σε σχέση με το περιβάλλον διαβίωσης των παιδιών.
7. Να υποβάλλουν εκθέσεις μέσω των υφιστάμενων πλαισίων και εργαλείων σχετικά με την εμπειρία και την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την πρόσβαση στα συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και την ποιότητα των συστημάτων αυτών.

ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

8. Να διευκολύνει την ανταλλαγή εμπειριών και ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών βάσει του στρατηγικού πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και των μεταγενέστερων προγραμμάτων, καθώς και στην Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας.
9. Να στηρίζει τη συνεργασία των κρατών μελών, βάσει των αιτημάτων τους, διοργανώνοντας δραστηριότητες μάθησης και συμβουλευτικής από ομοτίμους.
10. Να στηρίζει τη συνεργασία με το δίκτυο του ΟΟΣΑ για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (Network on Early Childhood Education and Care) ώστε να διευκολυνθεί η διάδοση των αποτελεσμάτων και να αποφευχθούν οι επικαλύψεις.
11. Να στηρίζει την ανάπτυξη υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς, μέσω της διάθεσης ενωσιακής χρηματοδότησης, ιδίως στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ και, κατά περίπτωση, των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, συμπεριλαμβανομένου του Interreg, με την επιφύλαξη των διαπραγματεύσεων για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.
12. Να προτείνει επικαιροποιημένο ευρωπαϊκό κριτήριο αναφοράς ή στόχο για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα με σκοπό την παροχή υπηρεσιών, σύμφωνα με το αναθεωρημένο κριτήριο αναφοράς του στρατηγικού πλαισίου «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020» και τους στόχους της Βαρκελώνης, κατόπιν διαβούλευσης με τα κράτη μέλη. Η πρόταση για κριτήριο αναφοράς σε συνδυασμό με άλλα προτεινόμενα ευρωπαϊκά κριτήρια αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση θα πρέπει να συζητηθεί και να αποφασιστεί από το Συμβούλιο στο πλαίσιο της θέσπισης του νέου στρατηγικού πλαισίου για την εκπαίδευση και την κατάρτιση μετά το 2020.
13. Να υποβάλει έκθεση στο Συμβούλιο σχετικά με την επακολούθηση της σύστασης, σύμφωνα με τις διαδικασίες υποβολής εκθέσεων που προβλέπονται από τα υφιστάμενα πλαίσια και εργαλεία.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα.

Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων

Η μάθηση και η εκπαίδευση ξεκινούν από τη γέννηση και τα πρώτα έτη είναι τα πιο διαπλαστικά για τη ζωή των παιδιών, καθώς θέτουν τα θεμέλια για την διά βίου ανάπτυξή τους. Το παρόν πλαίσιο ποιότητας παρέχει βασικές αρχές και μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας, με βάση τις ορθές πρακτικές στα κράτη μέλη της ΕΕ και την πλέον σύγχρονη έρευνα. Αποτελείται από δέκα δηλώσεις ποιότητας που διαρθρώνονται με άξονα πέντε ευρύτερους τομείς ποιότητας: πρόσβαση, προσωπικό, πρόγραμμα σπουδών, παρακολούθηση και αξιολόγηση, και διακυβέρνηση και χρηματοδότηση. Οι δέκα δηλώσεις ποιότητας περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά των υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, όπως προσδιορίζονται στην πράξη. Το πλαίσιο ποιότητας είναι ένα εργαλείο διακυβέρνησης που έχει ως στόχο να παράσχει γενικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη και τη διατήρηση συστημάτων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

Κύριος στόχος του πλαισίου είναι να περιγράψει ένα σύστημα που μπορεί να παρέχει προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα υψηλής ποιότητας για όλα τα παιδιά, καθώς και την ανάπτυξή του· βασίζεται στις ακόλουθες αρχές:

- οι υπηρεσίες υψηλής ποιότητας είναι καθοριστικής σημασίας για την προαγωγή της ανάπτυξης και της μάθησης των παιδιών, και μακροπρόθεσμα, για την ενίσχυση των εκπαιδευτικών ευκαιριών τους·
- η συμμετοχή των γονέων ως εταίρων σε αυτές τις υπηρεσίες είναι ουσιαστική – η οικογένεια είναι το σημαντικότερο μέρος όπου τα παιδιά μεγαλώνουν και εξελίσσονται, ενώ οι γονείς (και οι κηδεμόνες) είναι υπεύθυνοι για την ευημερία, την υγεία και την ανάπτυξη κάθε παιδιού·
- οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας πρέπει να θέτουν στο επίκεντρο το παιδί, να προωθούν την ενεργό συμμετοχή των παιδιών και να λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις τους.

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ σε ποιοτικές υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας για όλα τα παιδιά στηρίζει την υγιή ανάπτυξη και την εκπαιδευτική επιτυχία τους, συμβάλλει στον περιορισμό των κοινωνικών ανισοτήτων και στη μείωση του χάσματος ικανοτήτων μεταξύ παιδιών που προέρχονται από διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο. Οι ίσες ευκαιρίες πρόσβασης είναι επίσης ουσιώδους σημασίας ώστε να διασφαλίζεται ότι οι γονείς, ιδίως οι γυναίκες, έχουν την ευελιξία να (επαν)ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Δηλώσεις ποιότητας:

1. Υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες και οικονομικά προσιτές για όλες τις οικογένειες και τα παιδιά τους.

Το καθολικό νόμιμο δικαίωμα σε υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας παρέχει μια σταθερή βάση για την προσέγγιση όλων των παιδιών. Τα πληθυσμιακά δεδομένα και οι έρευνες στις οποίες απαντούν οι γονείς σχετικά με τη ζήτηση για θέσεις σε υποδομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μπορούν να λειτουργήσουν ως βάση για την εκτίμηση περαιτέρω αναγκών και για την προσαρμογή της δυναμικότητας.

Η παροχή των υπηρεσιών μπορεί να αντιμετωπίσει τους φραγμούς που ενδεχομένως εμποδίζουν τη συμμετοχή των οικογενειών και των παιδιών. Σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να περιλαμβάνεται και η προσαρμογή των ζητούμενων διδάκτρων, ώστε να παρέχεται και στα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα η δυνατότητα πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Υπάρχουν επίσης στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η ευελιξία στο ωράριο λειτουργίας και άλλες ρυθμίσεις μπορούν να διευκολύνουν τη συμμετοχή, ειδικά για παιδιά εργαζόμενων μητέρων, παιδιά μονογονεϊκών οικογενειών και παιδιά που ανήκουν σε μειονοτικές ή μειονεκτούσες ομάδες.

Η ίση κατανομή των παρεχόμενων υπηρεσιών σε αστικές και αγροτικές περιοχές, σε εύπορες και φτωχές συνοικίες και περιφέρειες μπορεί να διευρύνει την πρόσβαση για μειονεκτούσες ομάδες της κοινωνίας. Σύμφωνα με στοιχεία, η διαθεσιμότητα και η οικονομική προσιτότητα υπηρεσιών υψηλής ποιότητας σε γειτονιές όπου ζουν φτωχές οικογένειες, μειονότητες ή οικογένειες μεταναστών ή προσφύγων, έχει τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην υποστήριξη της ισότητας και της κοινωνικής ένταξης.

2. Παροχή υπηρεσιών που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή, ενισχύουν την κοινωνική ένταξη και προάγουν την πολυμορφία.

Τα συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μπορούν να ενθαρρύνουν ενεργά τη συμμετοχή, εμπλέκοντας τους γονείς, τις οικογένειες και τους φροντιστές στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων (π.χ. σε επιτροπές γονέων και κηδεμόνων). Με την προσπάθεια προσέγγισης των οικογενειών - ιδίως των μονογονεϊκών και των οικογενειών σε μειονεκτική θέση ή των οικογενειών μειονοτήτων ή μεταναστών - μέσω στοχευμένων πρωτοβουλιών, δίνεται στις οικογένειες η ευκαιρία να εκφράσουν τις ανάγκες τους, ενώ επίσης παρέχεται στις υπηρεσίες η δυνατότητα να τις λάβουν υπόψη τους κατά την προσαρμογή των παρεχόμενων υπηρεσιών στις απαιτήσεις των τοπικών κοινοτήτων.

Μπορεί να ενθαρρυνθεί η πρόσληψη προσωπικού από περιθωριοποιημένες ομάδες ή από ομάδες μεταναστών ή μειονοτήτων, καθώς έχει αποδειχθεί ότι είναι πλεονέκτημα όταν η σύνθεση του προσωπικού στις υποδομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας αντικατοπτρίζει την πολυμορφία της αντίστοιχης κοινότητας.

Η δημιουργία ενός φιλόξενου περιβάλλοντος για τα παιδιά, που εκτιμά τις γλώσσες, την κουλτούρα και το οικογενειακό υπόβαθρό τους, συμβάλλει στην ανάπτυξη της αίσθησής τους ότι ανήκουν κάπου. Η κατάλληλη συνεχής επαγγελματική εξέλιξη προετοιμάζει επίσης το προσωπικό να υποδέχεται και να υποστηρίζει τα δίγλωσσα παιδιά.

Οι χώροι προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη ορθών πρακτικών μέσα στις οικογένειες με στόχο την ομαλή μετάβαση από το οικιακό στο εκπαιδευτικό περιβάλλον και να διαμορφώσουν υψηλό επίπεδο συμμετοχής των γονέων με την διοργάνωση συγκεκριμένων πρωτοβουλιών.

Το **ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ** είναι ο σημαντικότερος παράγοντας για την ευημερία, τη μάθηση και τα αναπτυξιακά αποτελέσματα των παιδιών. Επομένως, οι συνθήκες εργασίας και η επαγγελματική εξέλιξη του προσωπικού θεωρούνται ουσιώδεις συνιστώσες ποιότητας.

Δηλώσεις ποιότητας:

3. Άρτια ειδικευμένο προσωπικό με αρχική και συνεχή κατάρτιση που του δίνει τη δυνατότητα να εκπληρώνει τον επαγγελματικό του ρόλο.

Για αποτελεσματικά συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας εξετάζεται το ενδεχόμενο αναβάθμισης του επαγγελματικού καθεστώτος του προσωπικού τους, το οποίο αναγνωρίζεται ευρέως ως ένας από τους καθοριστικούς παράγοντες ποιότητας, αυξάνοντας τα επίπεδα επαγγελματικών προσόντων, προσφέροντας επαγγελματικό κύρος και ευέλικτες προοπτικές σταδιοδρομίας και εναλλακτικές κατευθύνσεις για τους βοηθούς. Αυτό μπορεί να υποστηριχθεί μέσω της στόχευσης σε παιδαγωγικό προσωπικό το οποίο αποτελείται από επαγγελματίες υψηλής εξειδίκευσης που διαθέτουν άρτια επαγγελματική κατάρτιση με εξειδίκευση στον τομέα της προσχολικής εκπαίδευσης, καθώς και από βοηθητικό προσωπικό.

Σε συνεργασία με επαγγελματίες σχεδιάζονται σύγχρονα προγράμματα αρχικής εκπαίδευσης τα οποία προσφέρουν μια καλή ισορροπία μεταξύ θεωρίας και πράξης. Αποτελούν επίσης πλεονέκτημα τα εκπαιδευτικά προγράμματα που προετοιμάζουν το προσωπικό για συλλογική εργασία και βελτιώνουν τις στοχαστικές ικανότητες. Τα εν λόγω προγράμματα μπορούν να ωφεληθούν από την παροχή κατάρτισης στο προσωπικό ώστε να μάθει να εργάζεται με ομάδες που χαρακτηρίζονται από γλωσσική και πολιτισμική πολυμορφία, προερχόμενες από οικογένειες μειονοτήτων, μεταναστών και οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα.

Το προσωπικό που έχει τα εφόδια να παρακολουθεί τις αναπτυξιακές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των μικρών παιδιών και διαθέτει την ικανότητα να εντοπίζει πιθανά αναπτυξιακά και μαθησιακά προβλήματα μπορεί να υποστηρίξει πιο ενεργά την ανάπτυξη των παιδιών και τη μαθησιακή διαδικασία. Οι τακτικές, ειδικά προσαρμοσμένες ευκαιρίες συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης ωφελούν όλα τα μέλη του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των βοηθών και του επικουρικού προσωπικού.

Όσον αφορά τα απαραίτητα στοιχεία για την ανάπτυξη και την ψυχολογία του παιδιού, και ανάλογα με τις διαφορετικές δομές κατάρτισης στα κράτη μέλη, στις ικανότητες του προσωπικού θα πρέπει να περιλαμβάνονται οι γνώσεις για τα συστήματα προστασίας του παιδιού και, γενικότερα, για τα δικαιώματα του παιδιού.

4. Υποστηρικτικές συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής ηγεσίας, που δημιουργεί ευκαιρίες για παρατήρηση, προβληματισμό, σχεδιασμό, ομαδική εργασία και συνεργασία με τους γονείς.

Τα συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας που στοχεύουν στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, μεταξύ άλλων σε επαρκέστερα μισθολογικά επίπεδα, μπορούν να καταστήσουν την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα πιο ελκυστική επιλογή για προσωπικό με καλύτερα επαγγελματικά προσόντα που αναζητά μια καλή επαγγελματική σταδιοδρομία.

Η αναλογία ενηλίκων-παιδιών και το μέγεθος των ομάδων είναι καταλληλότερα εάν σχεδιάζονται με τον ενδεδειγμένο τρόπο για την ηλικία και τη σύνθεση της ομάδας των παιδιών, καθώς τα μικρότερα παιδιά χρειάζονται περισσότερη προσοχή και φροντίδα.

Οι επαγγελματικές κοινότητες μάθησης, όπου υφίστανται σε διάφορα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα και μεταξύ αυτών, έχουν δείξει θετικό αντίκτυπο μέσω της διάθεσης χρόνου και χώρου για συλλογικές πρακτικές και από κοινού εργασία του προσωπικού.

Η παροχή καθοδήγησης και επίβλεψης στο νεοπροσληφθέν προσωπικό κατά την ενσωμάτωσή του στο εργασιακό περιβάλλον, μπορεί να το βοηθήσει να ανταποκριθεί πολύ γρήγορα στον επαγγελματικό του ρόλο.

Το **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ** αποτελεί ισχυρό εργαλείο για τη βελτίωση της ευημερίας, της ανάπτυξης και της μάθησης των παιδιών. Ένα ευρύ παιδαγωγικό πλαίσιο θέτει τις αρχές για τη στήριξη της ανάπτυξης και της μάθησης των παιδιών μέσω πρακτικών εκπαίδευσης και φροντίδας που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τις δυνατότητες των παιδιών.

Δηλώσεις ποιότητας:

5. Πρόγραμμα σπουδών που βασίζεται σε παιδαγωγικούς στόχους, αξίες και προσεγγίσεις που επιτρέπουν στα παιδιά να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους, καλύπτοντας την κοινωνική, συναισθηματική, γνωστική και σωματική τους ανάπτυξη και την ευημερία τους.

Οι παιδοκεντρικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις μπορούν να υποστηρίξουν καλύτερα τη συνολική ανάπτυξη των παιδιών, να παράσχουν στήριξη στις μαθησιακές στρατηγικές τους και να προωθήσουν τη γνωστική και μη γνωστική τους ανάπτυξη αξιοποιώντας πιο συστηματικά την εμπειρική μάθηση, το παιχνίδι και τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις.

Υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι ένα σαφές πρόγραμμα σπουδών αποτελεί πλεονέκτημα, καθώς μπορεί να παράσχει ένα συνεκτικό πλαίσιο για τη φροντίδα, την εκπαίδευση και την κοινωνικοποίηση που αποτελούν αναπόσπαστα μέρη της παροχής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Ιδανικά, το πλαίσιο αυτό καθορίζει παιδαγωγικούς στόχους που δίνουν στους εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να εξατομικεύουν την προσέγγισή τους ανάλογα με τις ατομικές ανάγκες των παιδιών και μπορεί να παράσχει κατευθυντήριες γραμμές για ένα μαθησιακό περιβάλλον υψηλής ποιότητας. Λαμβάνει δεόντως υπόψη το ενδεχόμενο ενσωμάτωσης της διαθεσιμότητας βιβλίων και άλλου έντυπου υλικού με σκοπό τη συμβολή στην ανάπτυξη της ικανότητας γραμματισμού των παιδιών.

Προωθώντας την πολυμορφία, την ισότητα και τη γλωσσική ευαισθητοποίηση, ένα αποτελεσματικό πλαίσιο προγράμματος σπουδών προάγει την ενσωμάτωση των μεταναστών και των προσφύγων. Μπορεί να καλλιεργήσει την ανάπτυξη τόσο της μητρικής γλώσσας όσο και της γλώσσας διδασκαλίας.

6. Πρόγραμμα σπουδών που απαιτεί από το προσωπικό να συνεργάζεται με τα παιδιά, τους συναδέλφους και τους γονείς και να αναπτύσσει προβληματισμό για τις πρακτικές που ακολουθεί.

Το πρόγραμμα σπουδών μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή των γονέων, των ενδιαφερόμενων μερών και του προσωπικού και να διασφαλίσει ότι ανταποκρίνεται επαρκέστερα στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα και στις δυνατότητες των παιδιών.

Το πρόγραμμα σπουδών μπορεί να καθορίζει ρόλους και διαδικασίες για τη διασφάλιση της τακτικής συνεργασίας του προσωπικού με τους γονείς καθώς και με συναδέλφους από άλλες υπηρεσίες για παιδιά (συμπεριλαμβανομένων των τομέων της υγείας, της κοινωνικής πρόνοιας και της εκπαίδευσης).

Όποτε είναι εφικτό, το πρόγραμμα σπουδών μπορεί να παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για το προσωπικό προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ώστε να συνεργάζεται με το προσωπικό του σχολείου για τη μετάβαση των παιδιών στην πρωτοβάθμια και/ή στη νηπιακή εκπαίδευση.

Η ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ στηρίζουν την ποιότητα. Επισημαίνοντας τα δυνατά και αδύναμα σημεία, οι αντίστοιχες διαδικασίες μπορούν να αποτελέσουν σημαντικές συνιστώσες βελτίωσης της ποιότητας στα συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης. Μπορούν να παράσχουν στήριξη στα ενδιαφερόμενα μέρη και στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής για την ανάληψη πρωτοβουλιών που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών, των γονέων και των τοπικών κοινοτήτων.

Δηλώσεις ποιότητας:

7. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση παράγουν πληροφορίες στο εκάστοτε τοπικό, περιφερειακό και/ή εθνικό επίπεδο για την υποστήριξη συνεχών βελτιώσεων στην ποιότητα της πολιτικής και των πρακτικών.

Η διαφάνεια κατά την παροχή πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες και το προσωπικό ή σχετικά με την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών στο κατάλληλο –εθνικό, περιφερειακό και τοπικό– επίπεδο, μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας.

Η τακτική ενημέρωση μπορεί να διευκολύνει τη διαδικασία της αξιολόγησης των πολιτικών, μεταξύ άλλων παρέχοντας τη δυνατότητα ανάλυσης της χρήσης δημόσιων κονδυλίων και του τι είναι αποτελεσματικό και σε ποιο πλαίσιο.

Για τον εντοπισμό των μαθησιακών αναγκών του προσωπικού και για τη λήψη των σωστών αποφάσεων με στόχο την καλύτερη δυνατή βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και της επαγγελματικής εξέλιξης, θα ήταν σκόπιμο οι υπεύθυνοι της προσχολικής εκπαίδευσης να συλλέγουν εγκαίρως τα σχετικά δεδομένα.

8. Παρακολούθηση και αξιολόγηση προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού.

Με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, θα πρέπει να ενσωματωθούν στο σύστημα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας ισχυρές πολιτικές προστασίας/διαφύλαξης των παιδιών με σκοπό τη συμβολή στην προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας. Οι αποτελεσματικές πολιτικές προστασίας των παιδιών καλύπτουν τέσσερις ευρείς τομείς: 1) τις πολιτικές, 2) τους ανθρώπους, 3) τις διαδικασίες και 4) τη λογοδοσία. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με αυτούς τους τομείς παρατίθενται στο έγγραφο με τίτλο «Child safeguarding standards and how to implement them» (Πολιτικές προστασίας των παιδιών και τρόποι εφαρμογής τους), το οποίο έχει δημοσιευθεί από την οργάνωση Keeping Children Safe.

Οι διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης μπορούν να προωθήσουν την ενεργό συμμετοχή και τη συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Όλοι όσοι εμπλέκονται στην ανάπτυξη της ποιότητας μπορούν να συμβάλουν στις διαδικασίες παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και να επωφεληθούν από αυτές.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία καταδεικνύεται ότι ένας συνδυασμός μεθόδων παρακολούθησης (π.χ. παρατήρηση, τεκμηρίωση, περιγραφική αξιολόγηση των ικανοτήτων και της μάθησης των παιδιών) μπορεί να παράσχει χρήσιμες πληροφορίες και να παρουσιάσει τις εμπειρίες και την ανάπτυξη των παιδιών, συμβάλλοντας μεταξύ άλλων και στην ομαλή μετάβασή τους στο δημοτικό.

Μπορούν να δημιουργηθούν εργαλεία παρακολούθησης και διαδικασίες συμμετοχικής αξιολόγησης που θα παρέχουν στα παιδιά τη δυνατότητα να ακουστούν και να εκφράσουν ρητά τις εμπειρίες μάθησης και κοινωνικοποίησής τους στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης.

Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς επιτρέπουν στις παρεχόμενες υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας να διαδραματίσουν τον ρόλο τους στην προσωπική ανάπτυξη και μάθηση των παιδιών, καθώς και στη μείωση του χάσματος όσον αφορά τις εκπαιδευτικές επιδόσεις και στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής. Η ποιότητα απορρέει από ολοκληρωμένες και συνεκτικές δημόσιες πολιτικές που συνδέουν την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα με άλλες υπηρεσίες που αφορούν την ευημερία των μικρών παιδιών και των οικογενειών τους.

Δηλώσεις ποιότητας:

9. Τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν σαφή και κοινή αντίληψη του ρόλου και των αρμοδιοτήτων τους, ενώ επίσης γνωρίζουν ότι θα πρέπει να συνεργάζονται με οργανώσεις-εταίρους.

Η παροχή υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας ωφελείται από τη στενή συνεργασία με όλες τις υπηρεσίες που απευθύνονται σε παιδιά, μεταξύ άλλων υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και υγείας, σχολεία και τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς. Αυτές οι συμμαχίες μεταξύ υπηρεσιών έχει αποδειχθεί ότι είναι πιο αποτελεσματικές εάν διέπονται από ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής το οποίο μπορεί να προωθήσει με προδραστικό τρόπο τη συνεργασία και τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις στις τοπικές κοινότητες.

Η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών έχει αποδειχθεί ότι είναι κρίσιμης σημασίας για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των παρεχόμενων υπηρεσιών προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας.

Η ενοποίηση ή ο συντονισμός των υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για τις διάφορες κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα μπορεί να έχει θετικό αντίκτυπο στην ποιότητα του συστήματος.

10. Η νομοθεσία, οι κανονισμοί και/ή η χρηματοδότηση στηρίζουν την πρόοδο προς ένα καθολικό δικαίωμα σε υψηλής ποιότητας οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, ενώ και η πρόοδος κοινοποιείται τακτικά σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η βελτίωση της ποιότητας στην παροχή υπηρεσιών για όλα τα παιδιά θα μπορούσε να επιτευχθεί καλύτερα με την προοδευτική οικοδόμηση ενός καθολικού νόμιμου δικαιώματος. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση της συμμετοχής από μικρή ηλικία στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα. Θα ήταν χρήσιμο να αξιολογηθεί κατά πόσον οι υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας με βάση την αγορά έχουν ως αποτέλεσμα άνιση πρόσβαση ή χαμηλότερη ποιότητα για τα μειονεκτούντα παιδιά και, εφόσον κριθεί αναγκαίο, να προβλεφθούν διορθωτικές ενέργειες.

Η στενή σύνδεση με τις εργασιακές, υγειονομικές και κοινωνικές πολιτικές θα αποτελούσε σαφές πλεονέκτημα, καθώς μπορεί να προωθήσει μια αποδοτικότερη αναδιανομή των πόρων, με διοχέτευση επιπλέον χρηματοδότησης προς τις μειονεκτούσες ομάδες και συνοικίες.

